

כ"א תמוז, תשע"ט, 24.7.2019

גיליון מס' 669

פרשת מטות

היכול בעל הנס להכיר בנוסו? (כז)

מאת עוזי פז, עין הנצי"ב

ומהיכן למדנו שבעל הנס יכול להכיר בניסו?

מפרשתנו:

"וַיִּקְרְבוּ אֶל מֹשֶׁה הַפְּקָדִים אֲשֶׁר לְאֶלְפֵי הַצָּבָא שְׂרֵי הָאֲלָפִים וְשְׂרֵי הַמָּאוֹת. וַיֹּאמְרוּ אֶל מֹשֶׁה עֲבָדֶיךָ נִשְׂאוּ אֶת רֹאשׁ אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר בְּיָדֵנוּ וְלֹא נִפְקַד מִמֶּנּוּ אִישׁ. וַנִּקְרַב אֶת קַרְבָּן ה' אִישׁ אֲשֶׁר מֵצָא כְּלֵי זָהָב" ... (לא,מח-נ).
"וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת הַזָּהָב מֵאֵת שְׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמָּאוֹת וַיָּבֵאוּ אֹתוֹ אֶל אֱהֱל מוֹעֵד וַזְכָּרוּן לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי ה'" (לא,נד).

ישנם בפרשת מטות פסוקים רבים העוסקים בנושא השלל ממלחמת מדין, ובחלוקתו בין הלוחמים, העם והמשכן. בפרק שלאחריו אנו שומעים על שני שבטים – גד וראובן, המבקשים להתנחל בעבר הירדן המזרחי מסיבות חומריות "וּמִקְנֵה רֶב הָיָה לְבָנֵי רְאוּבֵן וְלְבָנֵי גַד עֲצוּם מְאֹד" (לב,א), ומבין שני התיאורים הרכושניים הללו בוקעת פרשיה צנועה המספרת על אנשים המוותרים על שלל תכשיטי הזהב, ותורמים אותו למשכן. אלה אינם אנשים מ"חובשי בית המדרש" אשר דרכם בכך, אלא מפקדי צבא בכירים. וברקע יש לזכור שבדרך כלל אחת המוטיבציות של החיל במלחמה היא השלל.

תיאור האירוע מגיע לשיאו באזכור המניע להקדשת השלל: **"וְלֹא נִפְקַד מִמֶּנּוּ אִישׁ"** (לא,מט). מכאן שלפני המלחמה חששו המפקדים הבכירים ביותר שמא יהיו חיילים שיפלו בקרב, ועתה כשהם מבינים שחסדי ה' לא תמו, ונס נעשה להם שכולם שבו בשלום, הם בבחינת בעלי הנס המכירים בנס! הם אינם מייחסים את הצלחתם לחכמת התחבולות שנקטו, או לחולשת האויב, אלא לתופעה יוצאת דופן, נס במלוא מובן המילה! וכאות תודה לבורא עולם – מחולל הנסים, הם תורמים את שלל תכשיטי הזהב למשכן.

בדיקה קפדנית של גיוס הלוחמים למלחמה במדין תלמדנו שלא הייתה אז התלהבות רבה להתגייסות למלחמה. הקב"ה אומר למשה: **"נָקַם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְיָנִים"** (לא,ב), ומשה אומר לעם: **"לָתֵת נִקְמַת ה' בְּמִדְיָן"** (לא,ג). יש להניח שמשה חושש שאם יאמר לעם שזאת נקמה שלהם, היו משיבים לו שאין להם צורך בנקמה זאת, ולכן הוא אומר לעם שהם מצווים לנקום במדין את נקמת ה'. וישנו שני לשון נוסף ממנו עולה שההתנדבות למלחמה הייתה מועטה ביותר: משה קורה לעם: **"הַחֲלִצוּ מֵאִתְּכֶם אֲנָשִׁים לְצָבָא"** (לא,ג), אך בבצוע נכתב **"וַיִּמְסְרוּ מֵאֲלָפֵי יִשְׂרָאֵל"** (לא,ה).

ואף על פי כן מבינים המפקדים שאין זה מובן מאליו ש "לא נפקד מִמְנוּ אִישׁ" (שם, שם), כלומר כל הלוחמים שבו בשלום למחנה, ולכן מן הראוי ואף חובה, לפרסם זאת קבל עם ועדה.

אנו חיים היום באחת התקופות הנפלאות של עם ישראל – התקומה משואה למדינה עצמאית חזקה, קיבוץ הגלויות המדהים, שגשוג ופריחה בלימוד התורה, מיזמים רבים של דאגה לחלשים ועוד. לא היה כדבר הזה בעברנו, והדורות הרבים שציפו בכליון עיניים לסיום הגלות הארוכה לא העלו בדמיונם את מה שאנו חיים ביום-יום שלנו כדבר המובן מאליו.

האם די ב"הלל" של יום העצמאות כדי לבטא את עוצמת נפלאות הבורא המתגלה דווקא אלינו?

האם לא מן הראוי שיום-יום נוסיף – ולו בכמה מלים בודדות באחת מהתפילות או בסיום ברכת המזון משפט כגון: "וְנוֹדָה לְךָ עַל יְרֵאִשִׁית צְמִיחַת גְּאֻלְתָּנוּ"? (ואגב, בתפילת "אבינו שבשמים" אנו מבקשים את ברכת ה' למדינה, והיכן אנו מברכים אותו עליה?!).

הקדשת השלל של המפקדים הפך במשכן ובהיסטוריה ל "זָכְרוֹן לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי ה'" (לא, נד).

האם היום אנו נוהגים כבעלי הנס המכירים בגודל הנס?

נ. ב. בהמשך לעיסוק בנושא זה כדאי לעיין בספר שיצא לאחרונה "לחשב מסלול מחדש" מאת דב גולדברגר, הדן ברלוונטיות של נוסח התפילה בימינו.

עוזי פז, חבר קיבוץ עין הנצי"ב, מלמד במדרשת עין הנצי"ב

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il